

A kiadványt készítette: Berecz Imre

Devecseri Gábor és felesége síremléke
Farkasréti temető 25-ös parcella 1-162 sírhely

Felhasznált dokumentumok:

Devecseriné Guthi Erzsébet Búvópatak könyve
Devecseri Gábor életrajz - Digitális Irodalmi Akadémia
Rónay László: Devecseri Gábor Arcok és vallomások
Huszár Klára emlékére – Salamon András, Ittzés Mihály
Devecseri János gyűjteményei, levelei, fényképei
Pakuts Tamásné - Devecseri család dokumentumai

A boldogság faluja Nógrádverőce

Devecseriné
Guthi Erzsébet

Verőcén boldog voltam, nem pusztán elégedett...Verőce
nekünk a mennyország, ... emlegetjük, úgy beszélünk róla mint
az ígért földjéről, sóvárogva, honvágygal

(Devecseriné)

Nógrádverőcén

A Hadik kávéházban egy találkozáskor Rozsnyay Kálmán meghívta Nógrádverőcére a Karinthy és Devecseri családot. Az első látogatás gyönyöre után a két család úgy döntött, hogy a nyarakat e szép Duna parti faluban fogják eltölteni. Ez így is történt 1932-1938 ig.

Devecseriek a Hunyadi utca 13-ban a Karinthyék a 19 sz. házban béreltek vendéglakot, szobát. Karinthyék Frigyes, Aranka, Cini és Gáborral érkeztek. Devecseriné két fiával Péterrel és Gáborral érkezett a szép falusi házba. Vadszőlővel borított kert. A verandáról nyílik a konyha, abból a .szoba négy ablakkal. A szobában hatalmas szekrény, komód. Rendkívülien barátságos a környezet. A Hadik kávéházi emlékek hatására rövid idő alatt baráti társaságok alakultak. Devecseriné Erzsébet a sok- sok nehéz körülményei után Karinthyéval Böhm Arankával nagyszerű beszélgetések, Duna parti séták. fürdőzések, a Rozsnyay családdal való találkozások, a Laczuska vendéglőben lévő színházi előadások sok.sok örömet szereztek Erzsébetnek. A szomszéd Mihaliczné házában ebédeltünk. Isteni csirkepörköltet és cseresznyés rétest csinált. Nagyon finomakat ettünk, ahogy meséli Erzsébet. A fiúk is hamar feltalálták önmagukat. A Dunán úszóversenyeket rendeztek. A baráti társaságukhoz tartozott Vajna János., Vajna Márta, Tersánszky Józsi Jenő Az úszóversenyekben általában mindig a Cini az első, de sokszor Péter is győzedelmeskedik. A szőke hajú magas Péterbe a verőcei lányok sorra szerelmesek lettek, de főképpen Vajna Márta. A fiuk olimpiászokat szerveztek, hajókirándulásokra mentek. Sokszor mentek. a verőcei moziba, vagy hosszú 5 km-es Magyarok futásokkal készülve a VERŐCEI OLIMPIÁSZRA. De sokat csobogtak a Gimpli patak vizében és labdázta a nagy réten. Devecseri Gábor nem vett részt az úszóversenyeken, fel alá sétált a strandon, már ekkor verseket írt a Verőcei Újságban.

Itt fordította le Homérosz: Himnusz Dionüszoszhoz versét.

Esténként a Sas családnál a fiúk a szülők öröme humoros bohóc előadásokat tartottak. A család nagyon szerette Rozsnyayékat. Sokat vendégeskedtek náluk, csodálták az Ady gyűjteményüket. Gábor karikatúrás rajzokat készített Rozsnyay Kálmán bácsiról és feleségéről a kövér Dapsy Gizelláról, NIL-ről. Felejthetetlenek voltak a Laczuska vendéglőben lévő előadások, Karinthy Frici bácsi szerzői estje is. Felejthetetlen élmények voltak. Erzsébet szerint mindenki boldog volt. Mindig vártuk a következő nyarakat amik, sajnos Devecseri Péter halála után elmaradtak, de az emlékek örök életűek. Ezt írta Devecseriné Búvópatak életrajzi könyvében.

Devecseri Gábor sem feledkezett meg az szép nyarokról, amikor 1953-ban megjelentette „A Nógrádverőcei patakhöz „ című versét.

Verőce Önkormányzata és a Helytörténet Kör sem feledkezett meg az itt nyaralt két családról., ugyanis 2015 június 13-án emléktáblát avatott a nyaraló házaiknál. Az ünnepségen megjelent, vendég volt Karinthy Cini fia Karinthy Márton is.

Gábor, János fiával

Gábor utolsó fényképe

Devecseri János

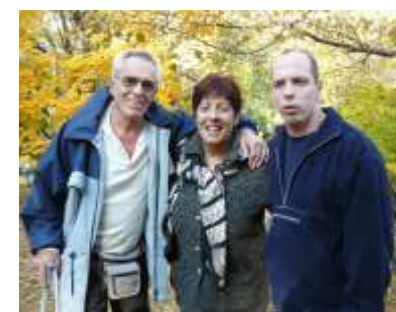
Devecseri János
Anikó feleségével

Édesanyjával és feleségével Fiai Gábor, László

Édesanyjával Huszár Klárával

Feleségével, Gábor fiával

Devecseri Gábor

Kisfiúkkal Jánossal

Gábor kutyájával

Gábor felolvas

XII.ker.. Béla kir. út 6.- lakóháza

Háza falán emléktábla

Megemlékezés születésének évére

Devecseriné Guthi Erzsébet

Guthi Erzsébet Budapesten 1892 augusztus 28-án született. Édesapja Guthi Soma ügyvéd, író, műfordító, színházrendező. Édesanyja Füredi Eszter operaénekes. Gyermekkorában tudatos nevelést kapott. Édesapja által rendezett színházi előadásokon mindig részt vett. Idegen nyelvekre tanították. Fiatalon megtanult angolul, franciául, németül, olaszul, oroszul, melyet felnőtt korában fordításokban hasznosított. Iskolai tanulmányai során tanárai és édesanyja is korán felfigyeltek gyönyörű énekhangjára. Szülei idehaza, majd Franciaországban, Olaszországban és három évig Németországban tanították, ahol már operaházi fellépéseket is kapott. A kiváló hangja ellenére nem volt önbizalma közönség előtt szerepelni. A fellépéseket sorra elutasítja, az Oroszországi szereplést is. A Németországi három év alatt megismerkedett és szerelem alakult ki egy Arsi nevű fiatalemberrel, mely kapcsolat még házassága után is megmaradt. Hazajövele után még egy két színházi szereplést elvállalt, de ezután inkább írásokkal foglalkozott. Egy társasági összejövétel során ismerkedett meg Devecser Emil jogással (1889-1951), bankhivatalnokkal és kettőjük közt barátság, igazi szerelem nem alakult ki. Ennek ellenére 1916 május 31-én Budapesten VII. ker. Erzsébetvárosban házasságot kötöttek. Házasságukból 1917. február 27-én született Devecseri Gábor. Édesapja, aki kiválóan beszélt görögül, festéssel, zenével is foglalkozott, fontos volt számára fia klasszikus műveltségének kialakítása. 1920-ban születet meg második gyermekük Péter. Ezután nagyon nehéz évek következtek Ekkor már irodalmi tevékenységgel foglalkozott. Elbeszéléseket, tárcákat írt, klasszikus és kortárs írók, többek között Dickens, Wodehouse, Maugham, Csehov. Gogol műveit fordította. De újságoknál, Új Idők, könyvkiadónál munkát nem, vagy csak ritkán kapott. Nehéz körülményeik ellenére meghatározóak voltak a Hadik kávéházi találkozások Karinthyék-vel, Böhm Arankával és a nyugatosokkal.

Nagy öröm volt családja számára a Rozsnyay házaspárral való találkozás és az 1932-1938 évek között Nógrádverőcén eltöltött boldog nyarak.

Életét nagyon megviselte, amikor 19 évesen meghalt Péter fia, viszont büszke volt Gábor fia irodalmi sikereire. Nagyon nehéz körülmények között éltek. Lakásukat el kellett hagyniuk anyagi gondok miatt. Többszöri albérletek, családi problémák következtek. Férje kártyázásai, baráti találkozásai miatt egyre kevesebbet volt a családdal, a pénzügyi gondok növekedtek, majd Erzsébet kezdeményezésre elváltak. Ennek ellenére többször találkoztak, újra együtt voltak.

A háborús nehézségeket, zsidóüldözést, holokausztot családok segítségével, egy könyvkiadó pincéjében három hónapos bujtatással átvészelték. A nehéz évek továbbra is folytatódtak a Hadik kávéházi találkozások, pénz hiányában is enyhítően hatottak, még Böhm Aranka Auschwitzi elvesztése után is. Nagy öröme volt, amikor 1944 január 21-én megszületett unokája, János. Fia háború utáni politikai tevékenységét nehezen viselte, de segítették egymást és büszke volt fia irodalmi sikereire és Huszár Klárával, feleségével való jó kapcsolatukra.

Kora előrehaladásával továbbra is nehezen élt, álmatlanságban szenvedett. Férje 1951-ben elhunyt. Angol fordításokból szerzett időnként jövedelmet. Élete mélypontján még eljutott Olaszországba, Velencébe, Firenzébe és felelevenítette gyermekkori emlékeit, majd hazajövet úgy gondolta 1963-ban, hogy egy könyvben megírja életének történetét. A könyv címe BÚVÓPATAK lett. A könyvben megemlíti életének igazi boldogságát, a Nógrádverőcei éveket.

„Verőcén boldog voltam, nem pusztán elégedett, hanem kifejezetten boldog, és nemcsak percekig, félnapokig, hanem egész nyáron, úgy hiszem a következőn is. Hogyne lettem volna, mikor láttam, hogy fiaim mennyire el vannak bűvölve... Verőce nekünk a mennyország. Nem tudom miért, de így van. Szeptemberben elutazunk, aztán egész évben Verőcét emlegetjük, úgy beszélünk róla, mint az ígért földjéről. sóvárogva, honvággal”

A könyv megírása után életének utolsó éveiben családja szeretetével élt, majd 1965 április 28-án 72 évesen hunyt el. Sírja a Farkasréti temetőben volt.

.Családi képek

Guthi Soma

Guthi Erzsébet

Devecseri Emil

Devecseriné Guthi E.

Devecseri házaspár Fiúk Péter, Gábor Gábor 1923-ban Péter, Gábor 1938.

Devecseri Gábor

Huszár klára

Az ifjú pár

Klára és Gábor

Nr. 2193/1944 szám.

Ország: Magyar
 Region: Erdegy
 Egyházmegye: Debrecen
 Vármegye: Pest
 Póldán: Kristinaváros
 Parochia: 1944.
 A bejegyzés évszám: 1944.
 VIII. kötet, 106. lap. Sorszám: 59
 kiadás, lap. Num. out.

KERESZTLEVÉL
 Testimonium de baptismo

A születés helye, évszám, napja Locus, annus, mensis, dies natiuitatis	1944. jún. 21.	
A keresztség évszám, napja Annus, mensis, dies ecclesiae baptismi	1944. febr. 8.	
A neveléstől — Baptizanti	Táncos Zoltán Platon	
neve nomen	Péti	
neve nomen	fi. mac.	
neve nomen	nő femina	
A megkeresztelt — Baptizatus	Törvevényes	
állapota status	—	
átvétel módja modus	—	
A keresztség — Baptismus	Dr. Devecseri György Hunyár Klára	
teljes neve, callidus, polgári állás nomen, religio, conditio	ró. rk.	
A keresztség — Baptismus	Budapest	
születésének helye és ideje locus et tempus natiuitatis	Bp. I.	
előző helye domicilium	I. Gellért hegy 4.1.	
A kereszttől teljes neve, callidus, polgári állás Nomen, Patronymum, nomen religio, conditio	Dr. Kócsag Zoltán	Dr. Kócsag Zoltáné
	reueuero	n. Kócsag Emma
	rk.	rk.
A kereszttől pap neve és hivatala Nomen et officium baptizantis	Nagy Mihály Káplán	
Feljegyzések Adnotaciones	Esk. 1944. júl. 9. Kristinavárosban	
Marsz. 16.		

Alulírott bizonyítom, hogy ez a kivonat a fentnevezett plébánia Keresztelték Anyakönyvéből szó szerint megegyez.
 Infrascriptus testor haec omnia in Libro Baptizatorum parochiae rom. cath. supranominatae ad verbum contineri.

Kelt Budapest 1944. évi május hó 30án
 Datum

Nagy Mihály
 Káplán

Devecseri Gábor (1917.02.27–1971.07.31)

Kossuth- és József Attila-díjas költő, író, műfordító, klasszikafilológus. A Digitális Irodalmi Akadémia 2020. június 4-én posztumusz tagjává választotta. Devecseri Gábor 1917. február 27-én született Budapesten. Édesapja Devecseri Emil jogász, banktisztviselő (1889–1951), édesanyja Guthi Erzsébet (1892–1965) műfordító, anyai nagyapja Guthi Soma (1866–1930), a századforduló ismert publicistája és színműírója. Szülőháza a Lágymányosi utcában található, ahol a folyamatos anyagi gondokkal küzdő család évekig albérletben élt. (Első otthonának emlékét *A Lágymányosi utca és a Bicskei utca sarkán* című versében is felidézi.) Devecseri Gábor számos költözést élt meg gyermekkorában, de sosem hagyták el a környéket, a mai Bartók Béla út vonzáskörzetét. Szülei révén kisgyerekkorától személyes ismeretség fűzte a *Nyugat* nagy nemzedékének íróihoz. Szülei a Hadik kávéházbeli Karinthy-asztaltársasághoz tartoztak, édesanyja Karinthy Frigyesné Böhm Aranka egyik legjobb barátnője volt. Devecseri Gábor (és korán elhunyt öccse, Péter) kamaszkori baráti körét mások mellett Karinthy Gábor, Karinthy Ferenc és Kertész Tamás, Szilágyi Endre és Szilágyi János György, Zolnay Vilmos, Benedek István és Benedek András, Szendrő József, Somlyó György alkották. Gyerekkorától fogva költőnek készült, legkorábbi példaképe Somlyó Zoltán, „az látkozott költő” volt, aki első, Karinthy Gáborral közösen megjelentetett kötetének előszavát is írta. (*Devecseri Gábor és Karinthy Gábor versei*, 1932 – a kötet megjelenését Devecseri Emil finanszírozta.) A könyvről Sárközi György közölt méltatást a *Nyugatban*, bár valószínűsíthető, hogy a meglepően érett korai versekre fordított figyelem inkább a szerzők szülei iránti udvariassági gesztus volt. Későbbi visszaemlékezéseiben Devecseri részletesen felidézi gyerekkora költőpéldaképeihez fűződő személyes emlékeit, irodalmi szocializációjának fontos színtereit. Ez utóbbiakhoz tartoztak például a *Nyugat* és a Vajda János Társaság estjei a harmincas évek elején, valamint a PTOE (Pénzügyi Tisztviselők Országos Egyesülete) Kun Zsigmond által szervezett irodalmi rendezvényei a Gresham-palotában, amelyek erősen hatottak a kamasz Devecseri irodalomszemléletére. 1932 körül küldte el a verseit Babits Mihálynak, aki biztatta a fiatal költőt a további versírásra.

1935. júniusáig nem közölte műveit a *Nyugat*-ban. Első önálló kötete viszont már a Nyugat Kiadó gondozásában jelent meg 1936-ban, *A mulatságos tenger* címen. Devecseri Gábort a *Nyugat* harmadik nemzedékéhez szokás sorolni (Radnóti Miklós, Weöres Sándor, Vas István, Zelk Zoltán és mások társaságában). Korai költészetének legfontosabb fóruma azonban a *Szép Szó* volt. A lap állandó munkatársai és estjeinek rendszeres résztvevői közé tartozott.

Gimnáziumi tanulmányait a Budapesti (később Lónyay utcai) Református Gimnáziumban végezte. 1934-ben érettségizett, majd egy évig magántisztviselőként dolgozott. 1935-ben beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem görög–latin szakpárjára, 1939-ben szerzett diplomát.

Az 1932-38-as verőcei évek, a Rozsnyay házaspárral való találkozások meghatározók voltak életében. Karikatúrák Rozsnyay-ról, Verőcei Napilap cikkei és egy bálon találkozás Huszár Klárával, akinek megkérte a kezét. 1939-ben elvesztette testvérét Pétert, aki mandulagyulladásban meghalt. 1941-ben doktorált, *A művészi tudatosság Kallimakhosz költészetében* című disszertációját Moravcsik Gyula témavezetésével írta. Kerényi Károly szellemi hatását egyebek mellett a Stemma-kör találkozóinak rendszeres látogatása, az *Argonauták* című folyóiratban, valamint az 1935 és 1939 között megjelent *Sziget*-antológiákban való szereplése is bizonyítja.

Egyetemi szakválasztását és tudományos érdeklődését elsősorban műfordítói ambíciói határozták meg. Első komoly munkája Catullus összes verseinek magyarra fordítása volt, a kétnyelvű gyűjtemény Kerényi Károly előszavával látott napvilágot 1938-ban (a második, bővített kiadás 1942-es). 1939-ben Baumgarten-jutalomban részesült. *Barátaimhoz* című 1939-es kötetének versein már jól érzékelhető az antikvitás költészetének egyre erősödő hatása. 1941-ben ugyancsak Kerényi Károly előszavával jelent meg a *Homérosi himnuszok* második, Devecseri által fordított kötete, 1942-ben pedig Plautus *A hetvenkedő katona* és *Három ezüst* című vígjátékainak magyarítása.

Ugyanebben az évben publikálta *Ál-állatkereskedő vagy Az Igaz Szerelmem Diadala* című verses komédiáját, a kötetet Bernáth Aurél rajzai illusztrálták. 1941-ben feleségül vette Huszár Klárát (1919–2010), aki később operarendezőként és műfordítóként vált ismertté. 1944-ben született egyetlen gyermekük, János. Devecseri Gábor 1942 és 1945 között a Baumgarten Könyvtár könyvtárosaként dolgozott. A második világháború idején rövid ideig munkaszolgálatos volt, családjával az utolsó hónapokat a fővárosban vészelte át.

Devecseri János Zoltán Platón

Devecseri Gábor és Huszár Klára gyermekeként született 1944.január 21-én, Budapesten.

Már gyermekkorában nagy hatást gyakoroltak rá szülei művészi képességei.

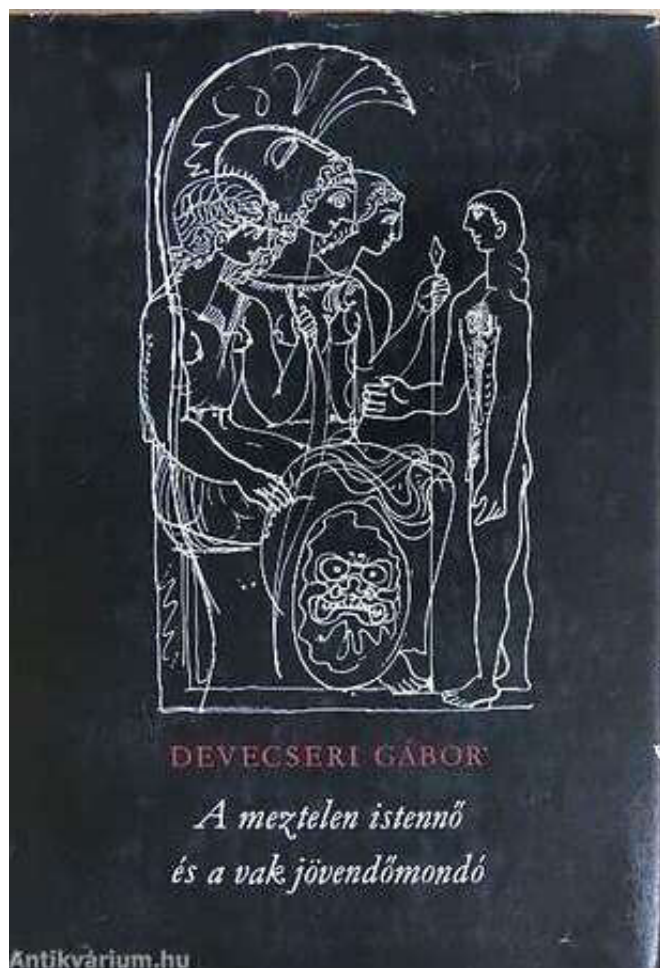
Több vidéki nagyvárosban töltött iskolai évei során rendkívülien vonzódott a zenéhez, irodalmi alkotásokhoz és a képzőművészethez. Élete során így opera, operett énekes, költő, dalszövegíró és keramikus lett, de egy ideig diszkós is volt.

Háromszor nősült. Első házasságából Boka Magdolnától született Devecseri László fia 1965. 02.01-én.

Második felesége Jókai Anna volt. Jelenlegi felesége, örök szerelme Temesvári Anna Mária (Anikó) aki, 1953.10.04-én született Budapesten. Esküvőjük 1981.05.09-én volt. Házasságukból született második gyermeke 1983-03.16-án Devecseri Gábor Dávid. A család nagy boldogságban él. Édesanyjával haláláig nagyon sokat együtt voltak, emlékeztek a szép időkre az 1125 Bp. Béla király út. 6 sz. házban. János jelenleg is aktív. rendezvényeket szervez, előadásokat tart, édesapja születésének 100-ik évfordulóját is megünnepezték.

2006-ban naplót kezdett írni életük eseményeiről. „***Felszaladtam az álmok birodalmába, és sok minden megoldódott, azt hittem, boldogok a lelki szegények. Ha elmegyek, legyen minden naprakész! Családom tudja, mi hol van. Gondoljanak erre a mámoritón gyönyörű bolygóra sokszor, mely megtanítja őket muzsikálni, s általa szép gondolatokat élnek át***”

82 évesen aktívan figyel az élet dolgaira szeretett családjával és barátaival, kutyáival.

1946-ban második alkalommal is Baumgarten-jutalmat érdemelt ki. 1946–1947-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem Görög Filológiai Intézetének tanársegédeként dolgozott, ezzel egyidőben pedig az Országos Magyar Színművészeti Akadémián tanított művészettörténetet. 1947-ben érkezett el műfordítói pályája egyik legfontosabb állomásához: az *Odüsszeia* ekkor publikált fordítása mind a mai napig a homéroszi eposz kanonikus magyar változatának számít. Devecseri Gábor világlátásának és művészetfelfogásának fordulata egybeesik az 1948–1949-re befejeződő kommunista hatalomátvétellel. 1947 nyarán belépett a Magyar Kommunista Pártba, 1945 után a budapesti tudományegyetem görög tanszékén irodalomtörténetet, a Színművészeti Akadémián művészettörténetet tanított. A [sztálinista](#) diktatúra kiteljesedése során belépett az MKP-ba (1948 júniusától MDP) és egyik vezéralakja lett. 1950-ben és 1952-ben József Attila-díjat vehetett át 1953–1956-ban a Néphadsereg Szabad Hazánkért c. irodalmi és művészeti folyóiratának szerkesztője volt.

Az 1956 utáni időszak a közélettől való elfordulást hozta Devecseri Gábor számára. Ötvenes évekbeli poétikáját látványosan maga mögött hagyta, későbbi visszaemlékezéseiben is csak érintőlegesen említi ezeket az éveket. Figyelme egy ideig a színpadi műfajok felé irányult: 1957-ben E. T. A. Hoffmann regénye alapján írt operaszövegének illusztrált kiadásával jelentkezett (*Anselmus diák*), és ebben az évben fejezte be *Odüsszeusz szerelmei* című színművét is. A szöveget *Sziget és tenger* címmel nyújtotta be a Nemzeti Színháznak, de a bemutatóra csak 1961-ben került sor az Egyetemi Színpadon (a kötetbeli változat 1964-ben jött ki a nyomdából). Mindeközben sorra készítette műfordításait, az ókori latin és görög művek mellett későbbi korok angol, német, francia, orosz, sőt perzsa nyelvű szövegein is dolgozott (olykor mások által készített nyersfordításokból). 1959-ben publikálta a középkori perzsa költő, Firdauszi *Királyok könyve* című művének magyar változatát. Ezeknek az éveknek a legfontosabb fordítói vállalkozása azonban Horatius összes versének átültetése volt. Bár évtizedek óta foglalkozott a görög kultúrával, első görögországi útjára egészen a hatvanas évek elejéig kellett várnia: ennek az élményei ihlették *Homéroszi utazás* című, 1961-es útirajzát. A hatvanas évek fontos antik fordításai közé tartozik Anakreón verseinek gyűjteménye (1962) és Ovidius *Átváltozások* című művének átültetése (1964).

1967-ben adta ki *Lágymányosi istenek* című esszégyűjteményét, amelyben gyermek- és ifjúkora példaképeinek, mestereinek állít emléket (a kötet darabjainak egy részét korábban a sajtóban is publikálta). 1968-ban jelent meg újra saját verseskötete *Csak annyi meleget* címmel. A hatvanas–hetvenes évek fordulóját a műfaji sokszínűség jellemzi a Devecseri-életműben: második, részben korábbi szövegeket újraközlő görögországi útinaplója (*Epidauroszi tücskök, szóljatok*, 1968) mellett Vajda Ernő fotóihoz készült versgyűjteményt (*Öreg fák*, 1969), oratóriumszöveget (*Bikasírató*, 1971) is publikált – ez utóbbi felesége, Huszár Klára rendezésében színre is került az Irodalmi Színpadon.

1970-ben rákkal diagnosztizálták, élete utolsó kilenc hónapját a Kútvölgyi úti kórházban töltötte. Munkakedve ekkor sem hagyta el, egyebek mellett új librettót írt Mozart *Thamos, Egyiptom királya* című kísérőzenéjéhez, illetve Menandrosz *Ítéletkérők* című művének fordításán is dolgozott. Magnóra mondott utolsó verseinek gyűjteménye (*A mulandóság cáfolatául*, 1972) már 1971. július 31-i halála után került az olvasók elé. A halálos ágyán újabb önéletrajzi munkába kezdett: *A hasfelmetszés előnyei* darabjait az *Élet és Irodalom* közölte még a szerző életében, a kötetváltozat 1974-ben jelent meg. Ugyanebben az évben indult el a Devecseri Gábor teljes életművét tartalmazó összkiadás megjelentetése – a saját alkotásoké a Magvető, a műfordításoké az Európa és a Magyar Helikon közös gondozásában.

Fontosabb díjak, elismerések:

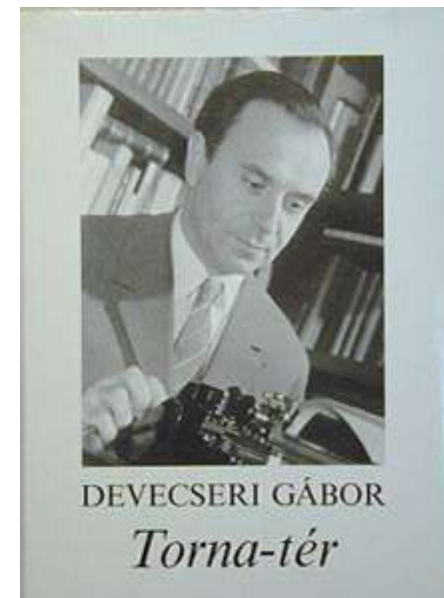
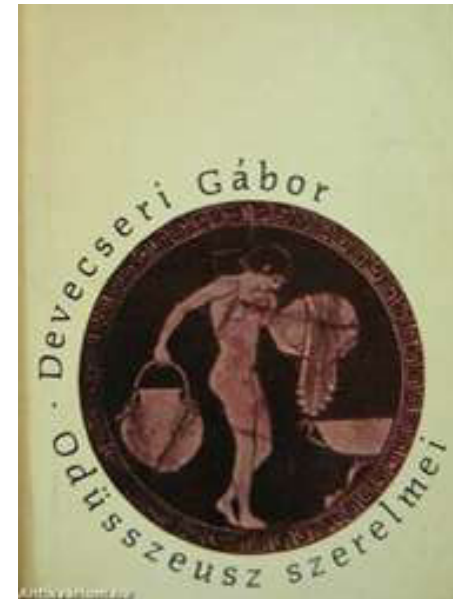
1939, 1946 – Baumgarten-jutalom

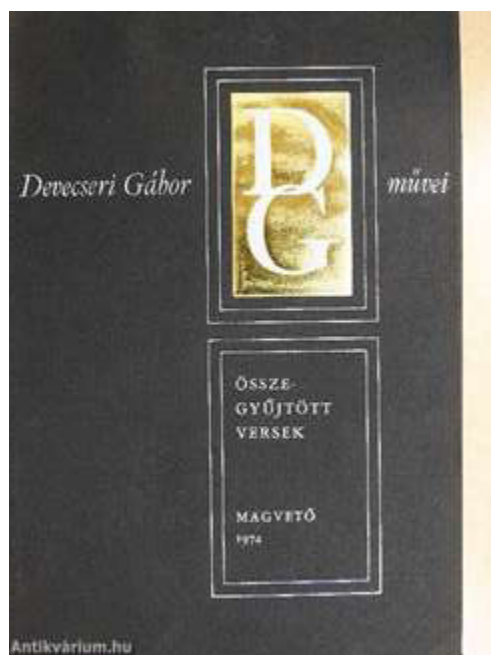
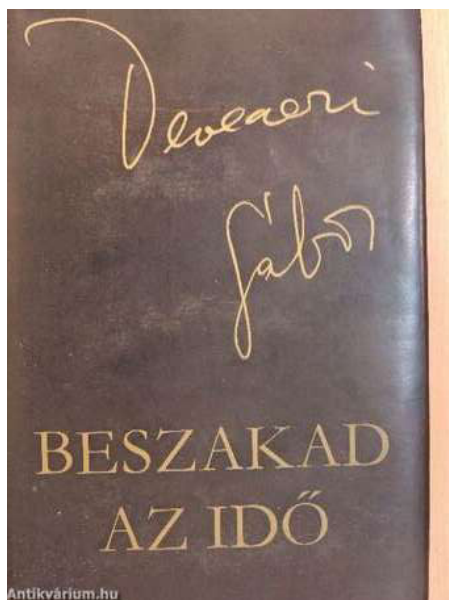
1950, 1952 – József Attila-díj

1955 – Szocialista Munkáért Érdemérem

1953 – Kossuth-díj

1970 – A Munka Érdemrend arany fokozata

Művei, publikációi

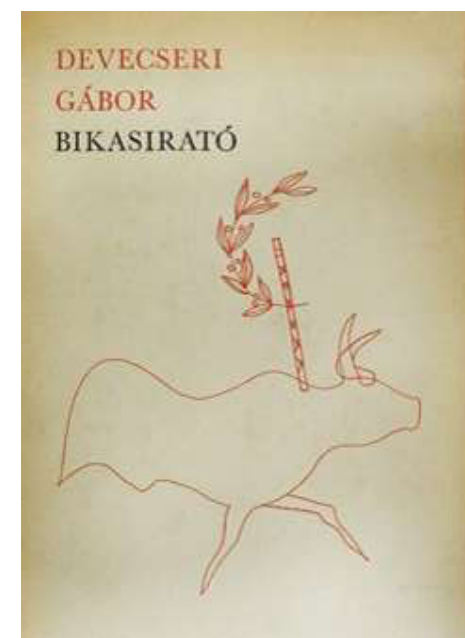
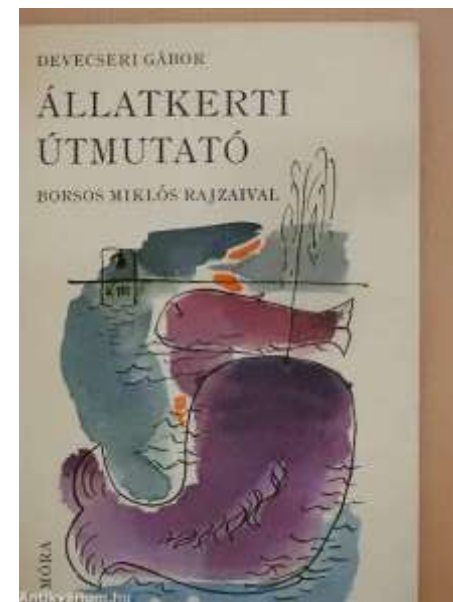
- Magyar Rádió Online A szerző egy műve, saját előadásában
- *Devecseri Gábor, Karinthy Gábor versei*; előszó Somlyó Zoltán; Fórum Ny., Bp., 1932
- A mulatságos tenger, vers, 1936
- Devecseri Gábor: Villon „Átköltése”, Nyugat 1937. 11. szám
- Barátaimhoz, vers, 1939
- A művészi tudatosság Kallimachos költészetében, tanulmány, 1941
- *Ál-állatkereskedő, vagy Az igaz szerelem diadala. Vigopera szövegnek szánt verses komédia*; Vajna-Bokor, Bp., 1942
- De amore, vers, esszék, 1943
- Állatkerti útmutató, gyermekvers, 1945 [5. felújított kiadás 1994]
- Margitszigeti elégia (Budapest, 1945)
- Az élő Kosztolányi, kismonográfia, 1945
- Margitszigeti elégia, vers, 1945
- Budapest, tündérváros, tanulmány, vers, 1946
- *Levél a hegyről. Válogatott versek*; Hungária, Bp., 1946
- Terjed a fény (Budapest, 1950)
- Budapest tündérváros (tanulm. és versek, Budapest, 1946)
- Önkéntes határőr, elbeszélő költemény, 1951
- Jövendő tükre (versek, Budapest, 1954)
- Három hét egy esztendő. 1955. Verses útinapló a Szovjetunióból. 1954. november 27. – december 21.
- Műhely és varázs (1959).
- Anselmus diák, verses operaszöveg, 1957* Műhely és varázs, görög-római tanulmány, 1959
- Homéroszi utazás. Görögországi útinapló, 1961
- Horatius összes versei, szerk. [Borzsák Istvánnal], 1961
- Odüsszeusz szerelmei (színmű és versek, Budapest, 1964)
- Lágymányosi istenek (visszaemlékezések, Budapest, 1967)
- Csak annyi meleget (versek, Budapest, 1968)
- Epidauruszi tücskök, szóljatok. Görögországi útinapló [fotó: Gink Károly], 1969
- Kalauz Homéroszhoz, tanulmány, 1970

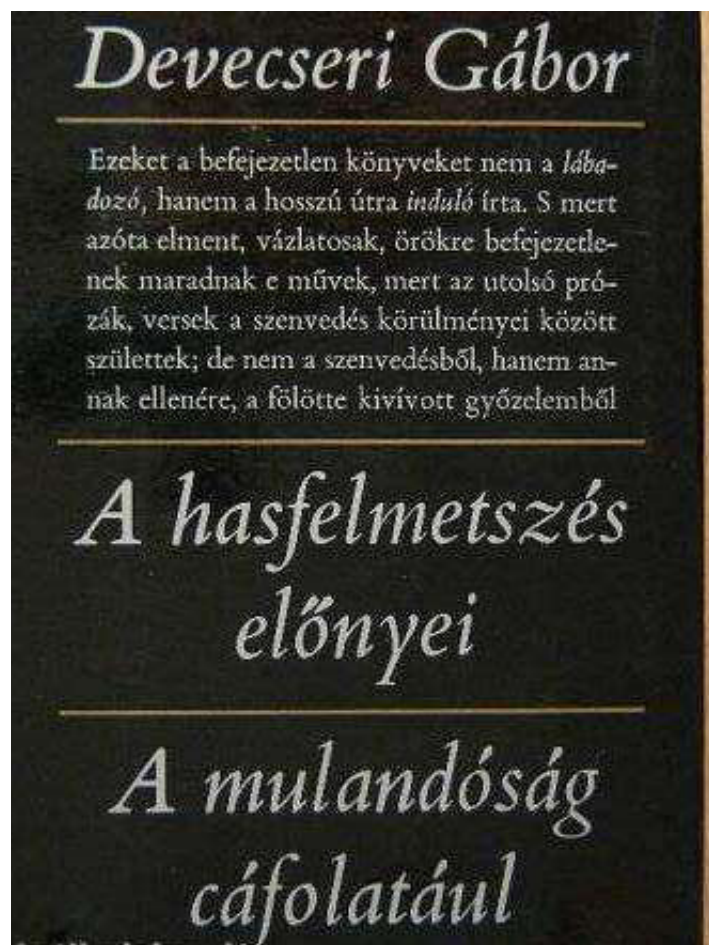
- Variációk. A pamutszamar keservei, átváltozásai és végső boldogsága, vers [rajz: Reich Károly], 1970
- *Devecseri Gábor versei a Balatonról*; Múzeumi Ismeretterjesztő Központ–Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Veszprém, 1970
- *Bikasirató* (Budapest, 1971)
- *A meztelen istennő és a vak jövőmondó* (regény Budapest, 1972)
- *A mulandóság cáfolatául* (Hátrahagyott versek, bevezette Somlyó György, Budapest, 1972)
- *Beszalad az idő* (válogatott versek, Budapest, 1972)
- *A hasfelmetszés előnyei, emlékezések*, vers [sajtó alá rendezte Vajna János], 1974.
- *Összegyűjtött versek* (Budapest, 1974)
- *Műveinek gyűjteményes kiadása* (Budapest, 1977)
- *Lágymányosi istenek. Összegyűjtött esszék*, 1979
- *Torna-tér*; Magvető, Bp., 1984
- *De amore, elbeszélés* [szerk. Huszár Klára], 1993
- *Töredék-óda Budapesthez. Lágymányosi Istenek*; Belvárosi, Bp., 2000 *A keresztre feszített múlt. Szikra a szűz motorban*; Publio, Hédervár, 2014

Magyar Rádió

Kemény Egon – Devecseri Gábor: "Állatkerti séta" rádiójáték (1948) Kemény Egon – Devecseri Gábor: „Álomkerti séta zenés-verses mesejáték (1950).

- **Műfordításai**
- Neki köszönhető a teljes modern Homéroszon kívül, egyebek közt Ovidius *Átváltozások*, Firdauszi *Királyok könyve* c. művének fordítása, mintegy három tucat antik dráma (Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész, Arisztophanész, Menandrosz, Plautus) és több száz lírai mű (köztük a teljes Catullus-életmű) magyar nyelvű változata. 89 író közel ezer versét, drámáját és regényét fordította magyarra.

Devecseri Gábor „Egy Nógrádverőcei patakhoz” című verse egy nosztalgikus, a költő nógrádverőcei nyaralásait idéző lírai alkotás. A vers a Dunakanyar tájának szépségét és a gyermekkori emlékeket idézi fel:

Devecseri Gábor
EGY NÓGRÁDVERŐCEI PATAKHOZ

Forrás, Bandusiát szégyenítő, kecses
hús víz, locska patak, gyermeki éveink
búvó-társa, te kedves,
hányszor visszaidéz szívem!
Járjuk medred a zöld összeborult sűrű
indák sátra alatt, víz fölibé növvő
bokrok szép alagútján.
Nap vet bőven elénk arany
foltot, s víz vizedet-felkavaró csupasz
lábunk, víz befelé, mígnem a szűk kanyar
sűrűbb-bokró sötétjén
végek mélybeosonsz s nekünk
„megfordulni! – kiáltsz – vissza!” – ezüst szavad
tüskéken felakad; visszamegyünk napos
porban, búzamezőn, csöpp
kertig, melyben anyánk s apánk
vár ránk. Lent a folyó, kertek alatt, vonul,
hajójával hívogat. S már rohanunk felé,
úszunk kedvvel ölében
s véled benne találkozunk.

Devecseri Gábor: Szerelem

Csak átesűszott rajtad, tegnap még nem volt s holnap már hol lesz.
Kinyitod szemed, utánanézel, ámulva kérded: mi volt ez?

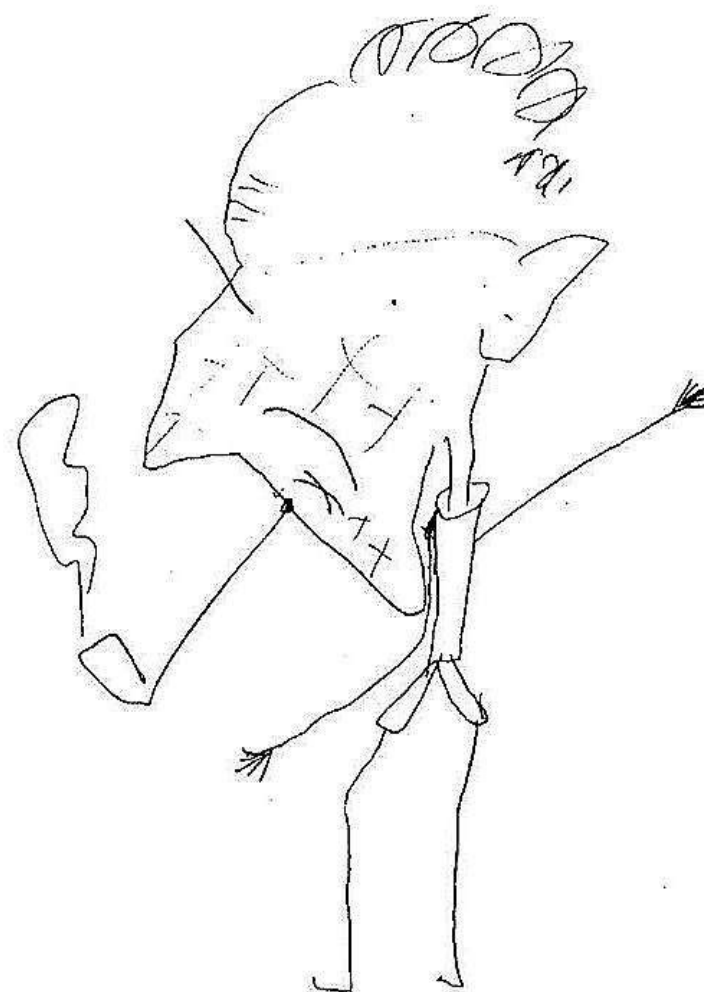
Mondd, hogy árvíz volt, álmodban elérte nyakadat
s mire azt hitted, megfulladsz benne, lassan leapadt.

Mondd, hogy hegyfok volt, szikla, ami mégse zuhant rád,
mondd, hogy a függöny nem nyílt szét, csak csapkodta szárnyát,

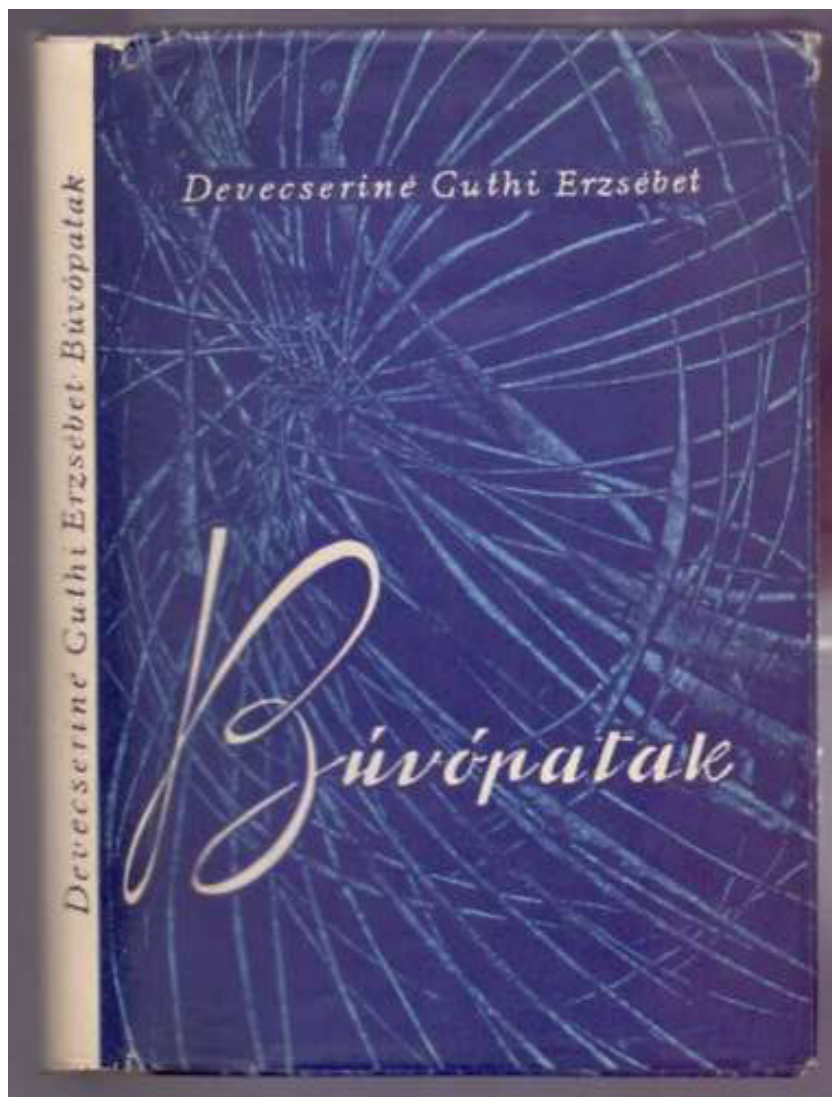
míg végre elrepült, madár volt, lásd, valóban
szép volt s elszállt, madár volt, nem csalódtam.

Nem csalódtam, nem csalódtál, bennem keringő lélek,
a távozó után nézel megkönnyebbülten. Félek,

még visszahívnád, teljesen szabad még nem vagy tőle.
Késő. A láthatár szélén nézd kis pont van belőle.

Devecser Gábor karikatúrája Rozsnyay Kálmánról 1930-as évek

Devecseriné Guthi Erzsébet életregénye

Devecseri Gábor: Epervirág

Mintha kis mécsesek
világítanak,
úgy néz fényes szeme
száz epervirágnak.

Szem tekint a szemre,
gyermek az eperre,
farkasszemet néznek,
azután egyszerre

kitör a nevetés
gyerekből, virágból,
a száz epervirág
harmattal világol.

Az epervirágnak
friss harmat a hangja,
azzal szól, ha szárnyas
dalodat meghallja.

A tavaszi kertben
együtt énekeltek,
eper a gyermeknek,
gyermek az epernek,

együtt a friss kertnek,
örömnék, békének,
örömtők őre
legyen ez az ének.

DEVECSERI GÁBOR: ELVÉGEZTEM

Elvégeztem, amit lehetett,
vittem innen odébb testemet.
Nem kérdeztem eddig: éltem csak;
nem türhetem már, hogy létem vak.
A világnak erdős szőnyegén
értelem jár. Ez a szövevény
tartalmat rejt, érzem, mélyen van
s mielőtt még tudnám, végem van.
Vésve van bár minden faágon,
hanem azt a vésést nem látom.
Irva is van minden levélen,
hanem azt az írást nem értem.
Nyilj meg világ, vigan tárulj fel,
titkaidat sorban áruld el.
Felhőidet fényben áztassad,
a magasból tiszta választ adj.
Mutass jelt az ösvény szép végén.
Rövidebb az időm, mint vélném.
Ha kérdőn hajol majd fölém,
mit sugok a halál fülébe?

DEVECSERI GÁBOR KRISZTUSTÖVIS

A szenvedésre emlékezzetek.
A szenvedésben lesz még részetek.
– mint volt is –, de én az Ő tövisével,
mely ágaimtól szívetekig ér el,
azt hirdetem, hogy igyekezzetek
szelíddé tenni próbált szívetek,
ti emberek kezétől szenvedő
és embert szenvedtető emberek.
És irgalmasabb lesz majd az idő,
Mit úgyis együtt kell töltenetek.

1970 nyarán a már halálos beteg férje, Devecseri Gábor költő és műfordító Bikasíratóját rendezte az Irodalmi Színpadon. 1970-ben volt az első előadás. Erre még orvosi kísérettel elhoztuk a Bikasírató szerzőjét. A család legjobb barátja, Robert Graves is vele jött, aki rendszeresen látogatta is a kórházban fekvő Devecserit. Az előadás vége felé az egyik sornál Gordon Zsuzsa elkezdett sírni. És vele sírt az egész előadó együttes. Mire az utolsó sorok elhangzottak (»Megszülettünk hirtelen, / egyikünk se kérte / Kérve kérünk szép jelen /meg nebüntess érte«) a színpaddal együtt sírt a nézőtér közönsége. 1973-ban Erkel-díjat kapott, 1977-ben érdemes művész lett, – és még számos más elismerésben is részesült, de operai vágyálma nem teljesült. „A szélmalomharcba belefáradva megmondtam Lukács Miklós akkori igazgatónak, hogy a következő évadban kérek egy bemutatót, lehetőleg Mozartot, ha nem, akkor nyugdíjba vonulok. Sajnos az utóbbi eset következett be.”

Devecseri Gábor 1971 nyarán bekövetkezett halála után a költő színpadra vihető műveit rendezte az Irodalmi Színpadon. A siker tovább inspirálta a rendezőnőt: a Hilton-udvarban színre vitte a Széchenyi Könyvtár Zeneműtárában őrzött Esterházy-anyagban fellelt, egykor Haydn által vezényelt műveket. „Nagyon örülök, hogy ezt a pályát választottam, hogy gyerekeknek s felnőtteknek is szereztem néhány olyan élményt, melyet mástól nem kaphattak meg” – összegezte Huszár Klára életének ars poétikáját 1998-ban.

Huszár Klárát, a neves operarendezőt 2010. július 5-én helyezték örök nyugalomra a Farkasréti Temető Művészparcellájában. Férje, Devecseri Gábor költő neki írt soraival emlékezzünk rá:

Kinek haját a nap fakítja, reggel szobájából kilép;
Az úti hang elandalítja, s ha furcsán reszket a vidék
A rosszra várást élve tompán, megérzi ő is a vihart,
De sértetlen marad s vidulván az ösvényen át hazatart.
(Devecseri Gábor: Kinek haját a nap fakítja – részlet)

Kezdeményezései azonban sem az Operaházban, sem a minisztériumban nem kaptak támogatást, így színházi területet keresett és talált a Szendrő József vezette Irodalmi Színpadnál. Kitűnő színészekkel dolgozott együtt. Kitaláltam egy új színházi formát. Jó néhány olvasópróba után a színészek az anyag ismeretében könyvvel a kezükben, de el-elszakadva attól, eljátszhatják szerepüket. Megpróbáltuk, az első színpadi próbán Ruttkai Éva feléledt. Elkezdte a könyvet kellékként használni. Hol tükörnek, hol bokornak, mely mögé bújik stb. S a kezdeményezésnek nagy sikere lett, vidéken is sokszor játszották.

1963-ban az augusztusi Savaria Történelmi Karneválra kért tőle Szombathely városa egy római vígjátékot, s Devecseri Gábor javaslatára – az ő fordításában – került színre Plautus: Amphitruo c. vígjátéka hatalmas sikerrel. A Claudius császár korából való Isis szentély maradványainak felújítási ünnepségén pedig a Varázsfuvolat mutatták be ugyancsak Huszár Klára rendezésében – olyan sikerrel, hogy utána 16 esztendőn keresztül játszották még a darabot a város fesztiváljain. Ekkor még újdonságszámba ment a nyári fesztivál, s Huszár Klárának úttörő szerepe volt a zenei fesztiválok meghonosításában.

A szombathelyi siker végre lehetővé tette, hogy az Operába is újra meghívást kapjon rendezőként. Cimarosa: Titkos házasság c. operáját a maga fordításában állította színpadra. „Bár a Minisztériumhoz közelállók és egyes operai csoportok intrikái igen nehezítették a munkát, de a művészgárda mindkét szereposztásának művészei mellém álltak (László Margit, Ágay Karola, Sándor Judit, Barlay Zsuzsa, Réti József, Bartha Alfonz, Maleczky Oszkár, Nádas Tibor, Melis György)”

„Az operai állandó státuszhoz nem volt elegendő a sikeres előadássorozat és az Operarendezés c. könyve sem (Budapest: Zeneműkiadó, 1970), ezért elfogadta a Pécsi Nemzeti Színház meghívását vendégrendezésekre és 1977-ig ott is dolgozott. „Csupa romantikus operát rendeztem s a romantika nem az én világom, de jól esett ott dolgozni,

miután itt [Budapesten az Operánál] alig lehetett.” A bécsi és NDK-beli vendégrendezések után nagy sikerrel adatta elő Esztergomban a Vár előtti téren Balassi Bálint: Szép magyar komédiáját. A nagy sikeren felbuzdulva színre vitte – egy fiatalkori utazása kapcsán ugyancsak Esztergomhoz kötődő olasz mester –, Monteverdi: Ulysses hazatérése c. operáját is, kiemelve az opera legszebb részeit, és az érthetőséget segítő beletűzdelve az Odyssea sorait (Devecseri Gábor fordításában), s vigyázva, hogy „a szokatlan hangzású zenéből ne adagoljunk túl”. -17-

DEVECSERI GÁBOR: HIMNUSZ A DUNÁHOZ TÉL ELEJÉN

Láttalak reggel,
láttalak este,
láttalak nyáron,
látalak megint,
mint, ki kutatva,
tétova szemmel
a bizonytalan
múltba tekint.

Láttalak reggel,
láttalak este,
soha nem voltál
ennyire szép,
zúgj a fülembe
halkszavu s mégis
messzirehangzó
régi zenét:

A jövő biztos,
a merev percek
egymásnak adják
tartalmukat,
de a múlt édes,
mindig személyes
s mindig amit vársz,
arra mutat.

Szegezd hát bátran
a jövő ellen
múltadat újra
oltalmadul,
a múlt, az édes,
mindig szeszélyes,
ki tudja, mikor
mivé alakul.

DEVECSERI GÁBORNÉ HUSZÁR KLÁRA

2010. június 12-én délután Huszár Klárát fia, János még homlokon csókolta, és sajnos másnap, 13-án Anyutündér, Ízisz és Ozirisz felesküdt papnője, örök álomba szenderült. Életének 91. esztendejében távozott el közülünk a neves színházi és operarendező, Huszár Klára. A jeles költő, Devecseri Gábor társaként, egyetlen operai rendezőnként rendkívüli tehetségével, kitartásával szerzett elismerést az olykor gáncsoskodó színházi-operai világban. 1919 május 29-én született középpolgári család egyetlen gyermekeként, s még kilenc esztendő sem volt, amikor édesapját elvesztette. Énekhangja alapján a Szilágyi Erzsébet Leánylíceum híres énekkarába azonnal felvételt nyert. „Kodály gyakran feljárt próbáinkra és miután Sztojanovics Adrienne »Adi néni« felhívta rám a figyelmét, elkezdett nekem feladatokat adni” – a később Kodály-módszernek nevezett énektanítás kipróbálására. Középiskolai tanulmányai alatt a tehetséges énekes leány több helyen is fellépett, amiért némi honoráriumot kapott. „És azzal a kis összeggel, amit nehézfejű osztálytársaim korrepetálásával kerestem, már számított valamit a mi kis háztartásunkban. Érettségi után Kodály kívánságára beiratkoztam a Zeneakadémia Középiskolai Énektanárképző tanszakára. Érettségi előtt ismerkedett meg Devecseri Gábor költővel és 1941-ben megházasodtak. A háborús bujkálás után, a béke beköszöntével a Béla király úton jutottak lakáshoz. „Én tanítani kezdtem a Nemzeti Segély egyik hegyi intézetében. Ez olyan intézmény volt, ahol összeszedték a háborúban egyedül maradt kallódó gyerekeket. Fizetségül három adag ebédet vittem haza.” A gimnáziumi kamaszfiúk sikertelen énektanítása után 1948-ban a Rádióhoz került gyermekműsorok szerkesztőjének, majd osztályvezetőnek. Itt a Zenei Rádióiskola megindítását a Dolgozók Zeneiskolája követte. A komolyzene népszerűsítése mellett népdaltanítást is kezdeményezett. Huszár Klára iskoláskora óta operarajongó volt, s minden vágya az volt, hogy az Operánál dolgozhasson. A Rádiónál is tett lépéseket e műfaj irányában: kezdeményezésére készült el egy rádiós gyermekopera, Ránki György: Pomádé király új ruhája c., később igazi operaszínpadra átdolgozott darabja.

-15-

1951-ben botrányos fegyelmivel elbocsátották a Rádiótól – mint oly sokan másokat is –, de nem csüggedett el: beiratkozott a Zeneakadémia operarendezői szakára. Tanulmányai mellett számos munkát elvállalt, közöttük gyermekműsorok szerkesztését a Zeneakadémia ifjúsági bérletsorozatához, rendezéseket kis színpadokon, művelődési házakban. Sikerein felbuzdulva az illetékes helyekre javaslatot nyújtott be a régebbi és kortárs zene színpadra vitelére, de válasza sem méltatták. Választott pályájától azonban nem lehetett eltéríteni: a Postás Művészegyüttes operastúdiójánál vállalt rendezői feladatot sikerre víve a társulatot. Nem hagyott fel a gyermek- és ifjúsági zeneiműsorok rendezésével sem, a fő hangsúlyt a magyar szerzők műveire helyezve. Az sem bátortalanította el, hogy a bemutatókat csak iskolákban tarthatták, mint pl. Vass Lajos: A kiskakas gyémánt félkrajcárja c. meseoperájának előadását a Zugligeti Általános Iskolában. Zeneművészeti főiskolai tanulmányainak egyik vizsgaelőadásaként Oscar Wilde Bunburyjét rendezte, sőt maga játszotta és énekeli Lady Brecknell szerepét is. Ezzel az előadással tulajdonképpen Huszár Klára teremtette meg a hazai musical műfajt. Az előadást Kodály Zoltán is megtekintette. Operarendezői diplomamunkája Rossini: Hamupipőke című vígoperája volt – a szöveget maga fordította amelyet hatalmas sikerrel mutatott be a Honvéd Művészegyüttes. A sikeres bemutatkozás után több megbízást kapott vígoperák rendezésére, amelyek rengeteg munkával jártak, és alig fizetséggel. Nem egyszer előfordult, hogy a jelmez és díszlet költségeihez saját zsebünkből kellett hozzájárulni. 1959-ben végre sikerült – külsőként – az Operaháznál dolgoznia: az ő rendezésében mutatták be nagy sikerrel a Haydn-év alkalmából a L'infedelta delusa c. operát. A Rádióhoz is sikerült visszakérülnie: elsősorban operaismertető, művészeteket népszerűsítő műsorok szerkesztőjeként és gyermekoperák rendezőjeként dolgozott. Az utóbbiak sorában a legsikeresebb Ránki György – Devecseri Gábor szövegére komponált – Furfangos csecsemő című, 1975-ben bemutatott műve volt. Az Operaházban kapott feladataira így emlékezett: Jó munka volt. Új koncepciót nem lehetett létrehozni. szerettem volna már olyasmit csinálni, ahol saját értelmezésem, fantáziám és koncepcióm szerint dolgozhatok.

-16-